

ERREFORMA FISKALAK ZERGA- POLITIKA INJUSTUA MANTENTZEN DU

Iruñea, 2015eko azaroak 20

0. Sarrera

ELAk betidanik esan izan du gizarte-politika egokiak garatzeko eta desberdintasunaren aurkako borrokan aurrera egiteko zerga-politika goitik behera aldatu beharra dagoela.

Hala esan zuen sindikatuak Geroa Baik, EH Bilduk, Ahal Duguk eta I-Ek Nafarroako Gobernurako akordio programatikoa sinatu zutenean; orduan kargu hartu zien agiri horren edukia ez zelako, inola ere, nahikoa. ELAren arabera, "Zerga-politikan akordioak bidezko fiskalitatea izateko aukera alboratu egiten du, baita dauden beharrian sozialei aurre egiteko Nafarroako Gobernuak behar besteko diru-sarrerak izan ditzan ere". "Zerga-politika aldatu ezean, hots, fiskalitate justua izatea eta biltzen den diru kopurua gehitzea ezinezkoa bada (oinarritzat hartuta iruzur fiskalaren jazarpena eta enpresek, errenta altuek eta kapitalak ordaintzen dituzten zergen igoera) ezinezkoa da gizarte-gastura bideratutako aurrekontua behar bezala gehitzea".

Nafarroako Gobernuak aurkeztu duen erreforma fiskalaK, aipatutako lau alderdiek hitzartua, Akordio Programatikoa arau bihurtzen du eta, horrenbestez, ez du zerga-politikan funtsezko aldaketarik ekarriko.

1. Erreforma fiskalerako proposamenaren puntu nagusiak

Nafarroako Gobernuak erreforma fiskalerako proposamena plazaratu du; 2016an diru-sarrerak 44,2 milioi gehitzea aurreikusten du, eta 2017an 83 milioi. Horretarako aldaketak egingo ditu PFEZean, Ondarearen gaineko Zergetan, Sozietateen gaineko Zergan eta Hidrokarburoen Zergan.

ERREFORMA FISKALAREN ERAGINA DIRU-BILKETAN (MILIOI EURO)

	2016	2017
PFEZ	27,2	45,3
ONDAREAREN ZERGA	0	14,4
SOZETATEEN ZERGA	2,8	23,2
HIDROKARBURUEN ZERGA	14,2	zehaztu gabe
GUZTIRA	44,2	83,0

Iturria: Nafarroako Gobernua

Erreforma fiskalerako proposamenak aldatzen duen zerga bakoitzean honako erabakiak ezarri nahi ditu:

1. PFEZ

× Erreformak proposatutakoa:

- Tasa orokorra 0,5 eta 4 puntu bitartean handitzea, 32.000 eurotik gorako tarteetan; hortik beherako tarteetan aplikatu beharreko tasa mantentzen da, gutxieneko tasa marjinala %13 eta gehienezkoa %52 izango direlarik.

OINARRI LIKIDAGARRIAREN ARABERAKO TARTEEN PFEZ-EKO TASA MARJINALA (%)

EGUNGO ERREGULAZIOA		ERREFORMA PROPOSAMENA		TIPOEN ARTEKO
LIKIDAZIO-OINARRIA	TASA	LIKIDAZIO-OINARRIA	TASA	ALDEA
	13		13	0
3.940	22	4.000	22	0
8.755	25	9.000	25	0
18.050	28	19.000	28	0
31.730	36	32.000	36,5	0,5
46.850	40	46.000	41,5	1,5
55.010	42	60.000	44	2
90.640	45	80.000	47	2
125.000	46	125.000	49	3
175.000	47	175.000	50,5	3,5
Gainerakoak	48	300.000	52	4

Iturria: Nafarroako Gobernua

- Aurrezki-errentei aplikatu beharreko tasen aldaketa. Lau tarte proposatzen dira, %19tik %25erainokoak:

AURREZKI-ERRENTEI APLIKATU BEHARREKO TASAK (%)

EGUNGO ERREGULAZIOA	
LIKIDAZIO-OINARRIA	TASA (%)
<6.000	19
6.000,01	21
18.000,01	23
ERREFORMA PROPOSAMENA	
LIKIDAZIO-OINARRIA	TASA (%)
<6.000	19,0
6.000,01	21,0
10.000,01	23,0
15.000,01	25,0

Iturria: Nafarroako Gobernua

- Hainbat kenketa aldatu egingo dira (lana, etxebizitza, etab.); oro har kenketa gutxiago izango da.

× **Balorazioa:**

Tarifa handiagoa ordainduko dute 32.000 eurotik gorako errentek. Gehienezko tasa (%52) bere garaian Nafarroan indarrean izan zen gehienezko tasatik hurbil badago ere (%53), tarifaren progresibitatea askoz txikiagoa da.

PFEZean oraindik pribilegiozko tratua ematen zaie aurrezki-errentei, tarifa orokorretik kanpo baitaude, nahiz eta 10.000 eurotik gorako errentei tarifa pixka bat gehitzen zaien.

Kenketei dagokienez, oro har gutxiago izango dira. Oinarritik kuotara pasatzea (zeinak progresibitate handiagoa eragingo duen) kenketa-tarte apal batetik abiatuta izango da. Beraz, 18.000 eurotik gorako likidazio-oinarria duten herritar guztiek zerga gehiago ordainduko dute, eta gutxiago, berriz, 9.000 eurotik beherako oinarria dutenek.

2. ONDAREAREN ZERGA

× Erreformak proposatutakoa:

- Ezarri beharreko tasen tarifa mantentzen da.
- Salbuetsitako gutxienekoa 800.000 eurotik 550.000 eurora jaitsiko da, baita zergapetzeko atalasea, 1,5 milioitik milioi 1era.
- Ezkutu fiskala %75etik %65era jaitsiko da (hau da, kuotaren murrizketa %65ekoa izango da, ez orain arteko %75, PFEZ eta Ondarearen Zergagatik ordaindutakoa PFEZaren oinarri ezargarriaren %65 baino handiagoa bada).

× Balorazioa:

2017an zerga honekin 14,4 milioi gehiago bilduko dela aurreikusten da. Dena dela, zerga honekin 2014an 47,8 milioi euro bildu zen, eta 2015an kopurua aurreko urtekoa baino are txikiagoa da oraingoz. Bestalde, 2009an zerga hau kendu zenean kalkulatu zen 70 milioi euro gutxiago bilduko zirela. Beraz, agerian geratzen da Ondarean Zergaren erreforma honekin ez direla azken urteetan egindako jaitsierak ere berdintzen.

3. SOZietateen GAINeko ZERGA

× Erreformak proposatutakoa:

- 10 milioitik beherako negozio-bolumena duten enpresentzat mantendu egingo da zergaren tasa nominala, eta %25etik %28ra igoko da 10 milioitik gorakoentzat.

• SOZietateen GAINeko ZERGAREN TASAK (%)

	EGUNGO ERREGULAZIOA		PROPUESTA DE REFORMA	
	TASA	GUTXIENKOA	TASA	GUTXIENKOA
10 milio > negozioa	25	10	28	13
1 eta 10 milioi arteko negozioa	23	10	23	13
Milioi 1 < negozioa	19	10	19	13

Iturria: Nafarroako Gobernua

- Hainbat kenketa aldatu egingo dira, esate baterako enpleguari eta inbertsioari buruzkoa edota Energia Elektroaren Produkzioaren Balioaren gaineko zergari dagokiona.
- Ezarriko den gutxieneko zerga-maila %13koa izango da (lehenago %10), baina enpresek hori baino gutxiago ordain dezakete I+G+igatiko kenketari esker; horrek esan nahi du gutxieneko mailarik ez dagoela.
- SICAVek %1eko zergaren ordeztasa orokorra ordainduko dute.

× Balorazioa:

Zerga honekin biltzen dena 26 milioi euro gehitzea aurreikusten da (2,8 2016an eta 23,2, 2017an). Zerga honekin 2014an 205,4 milioi bildu ziren, 2010etik hona bildu izan den antzeko kopurua alegia; halere, 2008an zerga honekin 419,3 milioi sartu ziren ogasunaren kutxetan.

Zerga honetan tarte handia dago, azken urteetako erreformek zeharo murriztu baitute.

Nafarroako Gobernuak proposatzen duen erreforma hau oso urrun dago arestian Nafarroan indarrean izan den zerga mailatik. Orain tasa orokorra 3 puntu gehitzeko asmoa dute (%28raino) 10 milioi eurotik gorako negozioa duten enpresei (gainerako enpresei %23 eta %19an mantenduko zaie), baina zerga honek bere garaian %35eko tasa orokorra izan zuen.

Bestalde, gutxieneko zergapetze maila %13an ezarri nahi da, baina argi dago gutxieneko hori ez dela beteko, I+G+igatiko kenketaren ondorioz gutxiago ordaindu ahal izango baitute. Besteak beste, SICAVak tasa orokorraren arabera ordaintzea proposatzen da.

Zerga honek ezartzen duen presioa erabaki ona da, baina begibistakoa da oso urrats txikia egin dela, dagoen tartearen ikusirik; ondorioz, guztiz motz geratu da.

4. HIDROKARBURUEN ZERGA

× **Erreformak proposatutakoa:**

- 2016rako Hidrokarburoen gaineko Zergan tasa autonomikoa ezartzen da, eta hau gero garraiolari eta gidari profesionalei itzuli egingo zaie.

HIDROKARBURUEN GAINEKO ZERGAREN TASAK (%)

TASA PROPOSAMENA	
Erabilera orokorrerako hidrokarburoak	2,4 zentimo litroko
Berogailuirako hidrokarburoak	0,6 zentimo litroko
Fuel-olioa	0,1 zentimo litroko

Iturria: Nafarroako Gobernua

× **Balorazioa:**

Zerga honen erreformaren bitartez 2016an 14,2 milioi euro gehiago bildu nahi dira (2017ekoa oraindik aztertzen ari dira).

Zeharkako zerga bidez (ordaintzen dituenaren egoera aintzat hartzen ez dutenak) biltzen den diru kopurua gehitzea progresibitate fiskalaren aurka doa; gainera, berogailuetarako hidrokarburoen prezioa ere gehitu egiten da.

Aldaketa honekin hidrokarburoen kontsumoa murriztu nahi bada, beste energiaren bat sustatzeko politikak ere behar dira; izan ere, bestela zeharkako zergapetzea haztea da lortzen den helburu bakarra.

2. Erreforma fiskalari buruzko ondorioak

1. **Nafarroako Gobernuak aurkeztu duen erreforma fiskala ez da inola ere nahikoa.** Erreformak ez du benetako aldaketarik ekarriko azken urteetan Nafarroak pairatu duen zerga-politikarekiko; aldaketa sinboliko bat besterik ez dakar.

Agerikoa da erreforma fiskal honekin ezarriko den aldaketak bilduko den diru kopuruan ez duela eragin handirik izango.

- Erreformaren arabera, 2016an biltzekoa den diru kopurua 44,2 milioi gehitzea da helburua; honekin %1,5 haziko litzateke (2014ko azken datuekiko; orduan 3.007,6 milioi euro bildu ziren).
- Kontutan izan behar da Nafarroan ezarri zen azken erreforma fiskalarekin (PSNk proposatu eta UPN zein PPren botoekin aurrera atera zena) 2015 eta 2016an 103,2 milioi euro gutxiago bilduko zirela aurreikusi zen. Nafarroako Gobernua sostengatzen duten taldeek orain plazaratu duten erreforma fiskalak ia ez du galera hori estaltzen.

2. **Erreforma honekin zerga-politika injustua mantentzen da.** Egungo eredu fiskalean zerga-presiorik handiena lan-errentek jasaten dute, eta pribilegiozko tratua ematen zaie errenta altuei, enpresa- eta kapital-errentei.

Gobernu berriak parada ezin hobea du Nafarroan hainbeste murrizketa eta desberdintasun sozial eragin duen zerga-politikarekin hautsi eta berria egiteko.

- Erreforma fiskal honekin ezinezkoa izango da gizarte-gastua gehitzeko aurrekontuetan egin behar den igoerari aurre egitea. Erreforma honen ondorioa da Nafarroako Gobernuaren sarrerak aurrerantzean ere urriegiak izango direla eta, ondorioz, erabakiko den aurrekontu-politikak mantendu egingo ditu partida sozialetako murrizketak (kasurik hoberenean, litekeena baita areagotzea).

3. **Dagoen tartea ez da inola ere baliatzen-** Gogoratu beharra dago Nafarroan presio fiskala Europar Batasuneko batez besteko mailaren azpitik dagoela, 10 puntu beherago. EBko batez besteko mailara iritsiz gero Nafarroan 1.800 milioi gehiago bilduko lirateke. Proposatu den erreformak ez du alde horren %3 ere osatzen.
4. **Ontzat ematen dira Nafarroaren aurrekontuak egiteko ahalmenari ezarritako mugak-** Gobernu berriak uko egiten dio bere aurrekontu-politika egiteko ahalmenari.

Orain arte Nafarroako Gobernuak uko egin dio eskumen horri, Madrilek ezarritako defizit maila onartu baitu, zeinak (erabat) baldintzatzen duen gastu-muga; estatuak beste autonomia-erkidegoei inposatzen dien defizit muga hitzartu izan du (%0,7 2015erako eta %0,3, 2016rako).

Gobernu berriak erabaki du politika honi eutsi egingo diola; horrela baztertu egiten du diru-bilketa gehitzeko zerga-politika bat egiteko aukera. Izan ere, zenbait baldintza zalantzan jartzen ez badira, esaterako zorraren ordaina eta defizit publikoaren muga, ontzat ematen da, izatez, gizarte-gastua behar beste gehitzeko ezina ekarriko duen aurrekontu-politika bat.

5. **Gobernua sostengatzen duten indarren ardura politikoa.** ELAren ustez deigarria da Geroa Baik, EH Bilduk, Ahal Duguk eta I-Ek erabaki izana azken urteetan Nafarroan indarrean izan den zerga-politikan funtsezko aldaketarik ez egitea. Aldaketa sozialak

oso bestelako zerga-politika eskatzen du, ez erreforma honetan taxutu dena.

6. **Iruzur fiskala ez da aipatzen**- Baliabide pertsonal eta material gehiago behar dira iruzur fiskalean dagoen utzikeria amai dadin. Ezin da onartu kontu hau aipatu ere ez egitea Nafarroako Gobernuak emandako informazioan.
7. **Parte hartzea**- Gobernu berriak erreforma fiskala erabaki duenerako ez da parte hartze sozialik izan. Areago, aurreko gobernuaren aldean atzera egin du, aurreproiektua ez baitu Ekonomia eta Gizarte Kontseilura (EGK) igorri, bera kontsultatzeko. Jokabide hau kezkagarria da, eta jarraipena ematen dio erabakien jakinarazpena besterik ez zen betiko politikari; erabakiei buruzko iritzia ematea besterik ez da geratzen.

ELAk aldarrikatzen du herritarrek parte hartzeko eskubidea dutela funtsezko gaietan, esaterako fiskalitatean. Kultura demokratiko berri bat sustatu behar da, zeinetan erakunde sozial eta sindikalek benetako parte hartzea izango duten bizitza politikoan.

Horretarako Nafarroako Gobernuak informazio gehiago eman behar du, baita ahalegin pedagogikoa egin ere. Hain zuzen, sindikatu honek ohartarazi nahi du erreforma fiskalak erabaki aurretik kalkuluak egiten direla diru-bilketan izango duten eraginari buruz, baina sekula ez da memoria ekonomikoarik egiten erreformak indarrean izan den artean izan duen zinezko eragina neurtzeko. Horregatik, orain erreforma honek bilketan izan dezakeen eragina gorabehera, beharrezkoa da gauzatzen denean balantzeak egitea eta izan duen emaitzaren berri ematea.

Bestalde, parte hartzea gardentasunarekin lotuta dago. Agiri publikoak eskuratzeko aukera bermatu eta erraztu behar da, horrek ematen baitu Gobernuaren jarduera ezagutzeko aukera.